

- kommunfullmäktige
- kommunstyrelsen
- övriga nämnder
- förvaltning

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun

Fastställt av kommunfullmäktige 1996-05-14 § 169

Kommunstyrelsen 23

1996-05-14

36

Ks § 169

1996.363

167

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun**ÄRENDEBESKRIVNING**Säkerhetsrådet
R Egelrud

Säkerhetsrådet har med skrivelse 1996-04-24 till kommunstyrelsen för fastställelse överlämnat förslag till riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun.

MAJORITETSRÅDETS FÖRSLAG

Kommunalrådet Åke Johansson anför i yttrande:

Kommunens säkerhetsråd har som komplement till den av kommunfullmäktige antagna säkerhetspolicyn utarbetat förslag till övergripande riktlinjer för kommunens säkerhetsarbete. Kommunrådet instämmer i såväl behovet av som förslaget till riktlinjer samt föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att fastställa av säkerhetsrådet utarbetade riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun.

OPPOSITIONSRÅDETS FÖRSLAG

Kommunalrådet Lars-Erik Josefson instämmer.

KOMMUNSTYRELSENS BEHANDLING 1996-05-14**Yrkande**

Kommunalrådet Åke Johansson yrkar det tillägget till kommunalrådets förslag att kommunstyrelsen beslutar

att genomförandet utöver lagreglerade åtgärder får ske i den takt ekonomin tillåter.

Nils-Olof Prämell instämmer häri.

Beslut

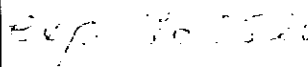
Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa av säkerhetsrådet utarbetade riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun samt

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen 23

1996-05-14

37

Ks § 169

1996.363

167

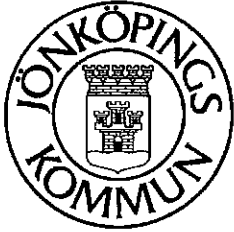
att genomförandet utöver lagreglerade åtgärder får ske i den takt ekonomin tillåter.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Säkerhetsrådet

1996-04-24

96. 04 24.
1996.363
167

Kommunstyrelsen

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun

Kommunens säkerhetspolicy antogs av kommunfullmäktige den 23 november 1989, § 385. Policyn är ett uttryck för kommunens vilja och avsikt att hantera risker och hot och anger övergripande mål och ansvarsfördelning.

Utvecklingen inom olika områden har lett till att säkerhetsfrågor blivit allt viktigare för kommunerna. Behovet att skapa säkerhet och trygghet för människorna i kommunen, kommunens ekonomi och miljöer, ökar både i nuet och framtiden. Samtidigt som samhället utvecklats har det tyvärr blivit mer komplicerat och sårbart. Detta gäller inte minst kommunerna som därmed fått ökat krav och förväntningar på sig att kunna skapa trygghet och säkerhet för de som bor och verkar inom dess gränser.

Med utgångspunkt i en vidgad säkerhetssyn skall en helhetssyn prägla samhällets satsningar och åtgärder att förebygga och hantera störningar, hot och risker i såväl fred som krig. Här kommer kommunerna i framtiden att ha en alltmer central och viktig funktion.

Säkerhetsrådet har diskuterat behovet av en vidareutveckling och förtydligande av kommunens säkerhetspolicy. För det fortsatta säkerhetsarbetet ute vid förvaltningarna är det av vikt att kommunstyrelsen kompletterar den av kommunfullmäktige antagna säkerhetspolicyn med övergripande riktlinjer.

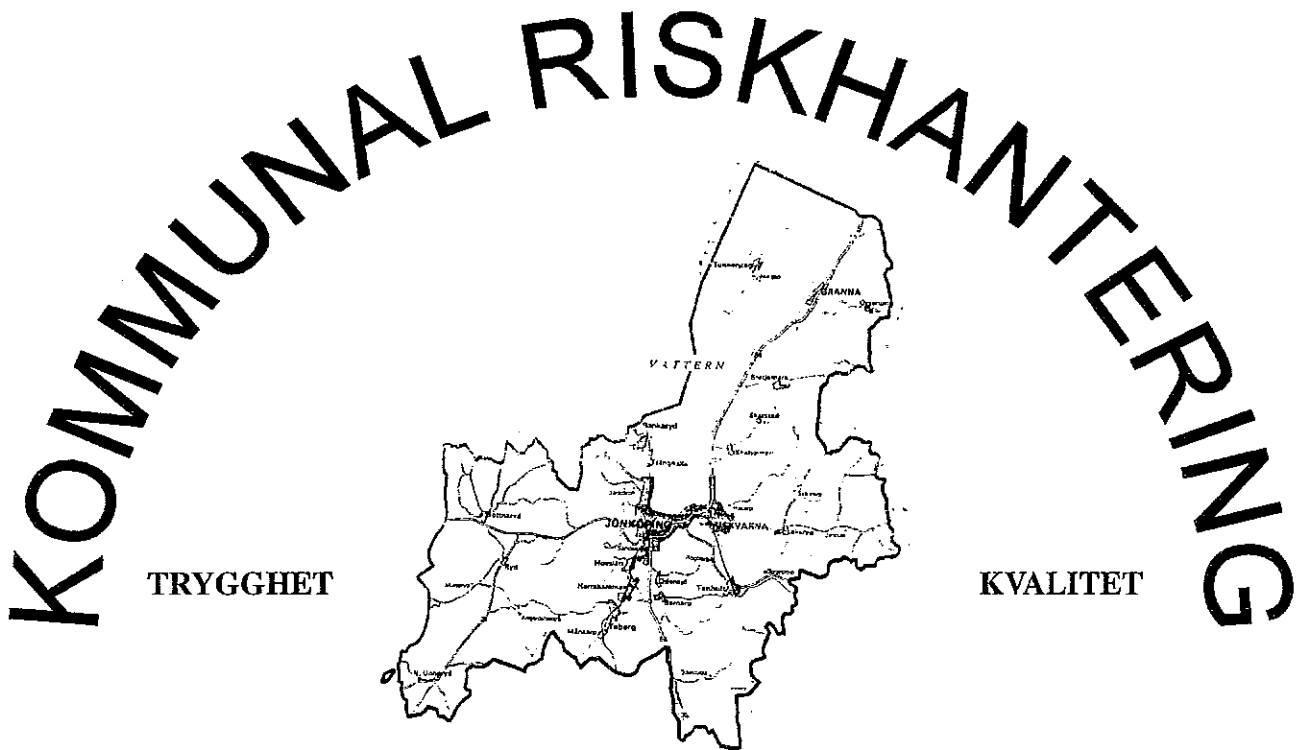
Säkerhetsrådet har därför låtit utforma förslag till riktlinjer, vilka säkerhetsrådet härmed överlämnar till kommunstyrelsen och föreslår att kommunstyrelsen fastställer.

För Säkerhetsrådet

 Lennart Moestedt

Stadsdirektör

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun

MÅL/POLICY - ANSVAR - EKONOMI - SAMORDNING

Internt skydd	Skydd mot olyckor	Civilt försvar
Riskanalys	Räddningstjänst	Krigsräddningstjänst
Inbrott	Riskanalys	Befolkningsskydd
Brand	Riskhänsyn i	Ransonering
Vatten	samhällsplanering	Utrymning
Vandalisering	Förebyggande	Inkvartering
Säkerhetsskydd	brandskydd	Skydd
Informationssäkerhet	Teknisk försörjning	Varning
Försäkring		

Säkerhetsrådet
April 1996

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun

Riktlinjerna för säkerhetsarbetet har i detta dokument givits en allmän generell utformning. Den gäller för kommunens samtliga verksamheter oavsett organisationsform, t ex förvaltning eller majoritetsägda bolag och stiftelser.

Dessa riktlinjer är en fortsättning och viss fördjupning av den policy för riskhantering som kommunfullmäktige tidigare fastställt.

Kompletterande riktlinjer / instruktioner för säkerhetsarbetet vid enskild förvaltning, företag eller särskild verksamhet skall utarbetas inom respektive förvaltning / företag.

Innehållsförteckning

1	Allmänt	3
1.1	Motiv	
1.2	Indelning	
1.3	Mål och omfattning	
1.4	Ansvar	
2	Internt skydd	5
2.1	Riskhantering	
2.2	Säkerhetsorganisation	
2.3	Personskydd	
2.4	Krishantering	
2.5	Säkerhetsskydd	
2.6	Tekniskt skydd	
	- Allmänt	
	- Säkerhets- och driftövervakning	
	- Inbrottsskydd	
	- Brandskydd	
	- Upphandling av tekniskt skydd	
2.7	Informationssäkerhet	
2.8	Avbrottsplanering	
2.9	Skaderapportering	
2.10	Försäkringar	
2.11	Ekonomisk säkerhet	
3	Skydd mot olyckor och allvarliga störningar	9
3.1	Lagstiftningen	
3.2	Allmänt	
3.3	Ansvar	

4	Civilt försvar	10
	-Räddningstjänst och Befolkningsskydd	
4.1	Lagar och förordningar	
4.2	Räddningstjänst i fred	
4.3	Beredskapsplanering	
4.4	Civilberedskap	
4.4.1	Befolkningsskydd	
4.4.2	Ansvar vid höjd beredskap / krissituation	
4.4.3	Räddningstjänst under höjd beredskap	
5	Information och utbildning	11
6	Lagar och förordningar	12
7	Instruktioner och standards	12

Riktlinjer för säkerhetsarbetet i Jönköpings kommun

1 ALLMÄNT

1.1 Motiv

Jönköpings kommuns säkerhetspolicy antogs av kommunfullmäktige 23 november 1989.

Policyn är ett uttryck för kommunens vilja och avsikt att hantera risker och hot, som kan utgöra hinder för kommunen att rationellt och ekonomiskt fullgöra sina uppgifter.

1.2 Indelning

Kommunens ansvar för säkerhet och trygghet indelas i följande tre block:

* **Internt skydd**

- säkerhetsskapande åtgärder i kommunens egna verksamheter och funktioner

* **Skydd mot olyckor inom det geografiska närområdet**

* **Civilt försvar**

Förmågan att möta störningar och hot i den egna verksamheten och fredstida hot utgör i mycket grunden för kommunens möjligheter att möta hot som har säkerhets- och försvarspolitiska utgångspunkter.

Mot den bakgrunden skall riskanalyser och åtgärder inom de tre områdena ske i nära samarbete och resursutnyttjande.

Det förebyggande säkerhetsarbetet skall bl. a.:

- identifiera de områden som är mera riskbenägna än övriga
- klarlägga konsekvenserna om inga insatser sker och vilka metoder som bör användas i det enskilda fallet för att reducera riskerna
- minska de negativa konsekvenserna av oönskade händelser.

1.3 Mål och omfattning

Syftet med kommunens säkerhetsarbete är att dels höja säkerhetsnivån i de egna verksamheterna, dels minska kommunens sårbarhet i fred, kris och krig.

Övergripande mål är att

- genom aktiv riskhantering skall kommunen öka säkerheten i sina funktioner
- utveckla ett optimalt skydd mot negativa händelser i kommunens olika verksamheter
- utveckla riskhantering till en integrerad del i kommunens verksamheter vid såväl planerings- som genomförande skedet
- då det är motiverat samordna intern riskhantering med riskanalyser och skyddsåtgärder för freds- och beredskapskriser
- genom bästa möjliga avvägning mellan förebyggande åtgärder och försäkringskydd uppnå optimal riskekonomi.
- för ansvariga vid kommunens olika verksamheter måste målet vara att säkerhets-, kris- och beredskapsfrågor skall ingå som en naturlig del i den löpande verksamheten.

Risker som skall beaktas är bl a

- avbrott, förseningar och förluster, som påverkar möjligheterna att fullfölja gjorda åtaganden
- obehörig användning av för verksamheten betydelsfull materiel eller kunskap
- förlust av svårersätlig kompetens
- projektrisker, dvs risk att projekt inte blir färdigt i rätt tid, till rätt kostnad och kvalitet.

Exempel på skador och störningar är brand, inbrott, stöld, förskingring, skadegörelse, hot, våld och sabotage etc.

1.4 Ansvar

Säkerhetsarbetet berör samtliga verksamheter i kommunens organisation.

Ansvar för att rätt säkerhetsnivå upprätthålls följer i kommunens organisationsplan fastställd ansvarsstruktur. Säkerhetsarbetet skall bedrivas som en integrerad del i såväl planering som löpande verksamhet.

Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för säkerhet och beredskapsplanering i kommunen. Kommunstyrelsen har ett över-

gripande samordningsansvar. Här ingår formulering av övergripande mål och riktlinjer, göra strategiska bedömningar, samt finansiella frågor och uppföljning.

Respektive **nämnd, styrelse, företagsstyrelse** ansvarar för säkerhetsarbetet och beredskapsplaner inom den egna organisationens verksamheter. Ansvar för att beslutat säkerhetsnivå upprätthålls följer organisationens linjeansvar. Härav följer också att varje nämnd, styrelse, företagsstyrelse har ett budget- och personalansvar i säkerhets- och beredskapsfrågorna.

1.4.2 Verksamhetsansvarig

Förvaltningschef / VD är inom sitt verksamhetsområde och dess förvaltning / organisation ansvarig för säkerhets- och beredskapsfrågorna..

Det operativa ansvaret för säkerhet inom en verksamhets organisation följer det delegations-/ verksamhetsansvar som gäller för respektive verksamhet /organisation.

Åtgärdsplaner skall upprättas. I dessa skall redovisas både förebyggande skydd och skadebegränsande åtgärder. Behovet av försäkringsskydd skall även redovisas.

1.4.3 Säkerhets- och beredskaps-samordnare /Handläggare

Förvaltningschef / VD utser inom sitt ansvarsområde säkerhetssamordnare och en eller flera handläggare. När det gäller beredskapsplanering skall en handläggare utses inom varje förvaltning.

Samordnare och handläggare skall ges de befogenheter och den utbildning som krävs, för att kunna bedriva ett aktivt och systematiskt säkerhets- och beredskapsarbete inom områdena säkerhetsskapande åtgärder, riskhantering, personsäkerhet, försäkringar och skaderapportering.

1.4.4 Envar anställd

Varje anställd har ett säkerhetsansvar inom sitt arbetsområde och skall ges den information och utbildning som situationen kräver, för att kommunen skall kunna upprätthålla god säkerhet i sin verksamhet.

2 INTERNT SKYDD

2.1 Riskhantering

Jönköpings kommun skall enligt kommunstyrelsens beslut 1989-11-08 arbeta aktivt med förebyggande riskhantering. Arbetet sker genom återkommande riskanalyser, som innehåller metoder för inventering av risker i verksamheten, utarbetande av åtgärdsförslag och upprättande av handlingsplaner.

Riskanalyserna skall bl a innehålla uppgifter om:

- vilket eller vilka riskområden som analyseras
- aktuella risker/hot
- sannolikheten av att en risk skall inträffa samt konsekvenserna av händelsen
- förslag till åtgärder
- ansvarig för genomförande av åtgärder.

Syftet med analysen är att ge besked om det föreligger behov av konkreta förebyggande insatser ex v förändrade rutiner, behov av tekniskt skydd , bevakning, försäkringsskydd etc.

Det skall ske genom att strukturerat inventera riskerna, redovisa konsekvenserna av uteblivna åtgärder samt upprätta handlingsplaner för att höja säkerheten.

Vid ny-, om- eller tillbyggnad av fastigheter eller lokaler skall brukaren i samråd med fastighetsägaren genomföra riskanalys för att utreda behovet av säkerhetsskydd.

2.2 Säkerhetsorganisation

2.2.1. Centralt

Kommunstyrelsen har tillsatt ett säkerhetsråd som har att bereda kommungemensamma säkerhetsfrågor och skall

- initiera och medverka till att systematisk riskhantering sker i kommunens samtliga verksamheter oavsett verksamhetsform
- verka för att förvaltningarna/företagen genomför säkerhetsskapande åtgärder
- verka för att kommunens riskhantering leder till en optimal riskekonomi
- fortlöpande utöva tillsyn och rådgivning i kommungemensamma säkerhets- och försäkringsfrågor.

Säkerhetsrådet/säkerhetschefen samordnar det övergripande riskhanteringsarbetet inom kommunen. Inom varje förvaltning, företag eller stiftelse leder säkerhetssamordnaren/handläggaren det löpande arbetet med säkerhetsfrågor samt bevakar att handlingsplaner upprättas och beaktas i det löpande budgetarbetet.

2.2.2 Lokalt

Ansvar att fördela och organisera resurser för det interna operativa säkerhetsarbetet ute i kommunens olika verksamheter åligger varje förvaltnings- / företagsledning.

En helhetssyn skall prägla kommunens satsningar och åtgärder att förebygga och hantera hot och risker såväl i fred som krig. Varje förvaltning/företag skall därför utse samordnare av säkerhetsfrågor. Detsamma gäller beredskapsplanering. De båda uppgifterna kan när det är lämpligt samordnas till en och samma person.

2.3 Personskydd

Ett fullgott och heltäckande skydd för den personliga säkerheten för anställda är en viktig och angelägen arbetsmiljöfråga enligt Arbetarskyddsstyrelsen författning.

Vid planering för den personliga säkerheten skall arbetsgivaren särskilt beakta behovet av omedelbart stöd till den drabbade i situationer med uttalat hot.

Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt riskutsatta grupper och åtgärder skall vidtagas för att så långt som möjligt eliminera risker för hot och våld mot dessa.

Behovet av tillträdesskydd bör särskilt uppmärksammas.

Överfallslarm som anknyts direkt till kollegor, egen reception, polis eller bevakningsföretag bör finnas för riskutsatt personal.

För befattningshavare som utsatts för direkt hot skall även den utsattes bostadsförhållande och anhöriga medtas i riskbe-

dömningen. Även resor skall ingå i bedömningen.

2.4. Krishantering

Behovet av resurser för psykiskt och socialt omhändertagande vid och efter större olyckshändelser har ökat under senare år.

Även begränsade händelser i det dagliga arbetslivet -ex v brand, hot, våld eller trafikolycka - kan få sådan karaktär att enskilda eller grupp av anställda utsätts för svåra psykiska påfrestningar. Stöd från en lokal krisgrupp är kanske vad som då främst behövs.

På kommunnivå har Räddningstjänsten tillsammans med Landstinget i Jönköpings län upprättat plan för psykiskt och socialt omhändertagande i krissituationer. Det är viktigt att varje förvaltning lokalt skaffar sig en handlingsberedskap inom detta område.

Observera att strävan bör vara att verksamheten inom förvaltning / företag skall fortgå under krishantering, för att gjorda åtaganden ej skall drabbas till men för kommunens invånare.

2.5 Säkerhetsskydd

Denna verksamhet skall byggas upp kring och bedrivs i kommunens reguljära fredstida verksamhet. Skyddsåtgärder skall dels inriktas mot störningar, avbrott, sabotage och dels mer försvarsinriktade frågor, dvs kommunens beredskapsplanläggning och andra mer krigsinriktade beredskapsåtgärder

Säkerhetsskyddet omfattar

- skydd mot att obehöriga får kännedom om uppgifter som enligt sekretesslagen omfattas av sekretess (sekretessskydd)
- skydd mot att obehöriga får tillträde till anläggningar, områden och lokaler etc där de kan få kännedom om uppgifter som avses i punkt 1 eller där verksamhet som har betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet bedrivs (tillträdesskydd)
- skydd mot att någon som inte är pålitlig ur säkerhetssynpunkt får sådan tjänst eller sådant vikariat, uppdrag som är av betydelse för totalförsvaret eller rikets säkerhet (infiltrationsskydd)

- kontroll av sekretess-, tillträdes- och infiltrationsskydd vid myndigheter och hur informationen om dessa frågor handlägges.

2.6 Tekniskt skydd

* Allmänt

Med tekniskt säkerhetsskydd förstås mekaniskt skydd som lås, galler etc och elektroniska system som kortläsare, brand- och inbrottslarm och vissa tekniska driftövervakningssystem.

Installation av tekniskt skydd vid anläggningar och verksamheter skall föregås av riskanalys, för att balansera behov och åtgärder. Riskanalysen skall ge underlag för dels bedömning av de risker som föreligger och dels val av teknik och utformning av skydd.

Tekniska larmsystem kräver väl specificerade definitioner av miljö och handhavande. Vid installation av elektroniskt styrda säkerhetssystem skall de mekaniska delarna av skyddet särskilt uppmärksammas då de ofta utgör grunden för systemutformningen.

Lås och larm skall vara av den standard och kvalitet som rekommenderas av Försäkringsförbundet eller Stöldskyddsföreningen.

För att behålla säkerhetsnivån krävs kontinuerlig uppföljning och tillsyn av system och rutiner. Förändringar i verksamheter eller lokaler kan medföra ändrade krav och förutsättningar för att hålla rätt säkerhetsnivå.

* Säkerhets- och driftövervakningssystem

Tekniska säkerhets- och driftövervakningssystem skall regelmässigt anslutas till auktoriserad larmcentral och godkänd åtgärdare (egen personal eller bevakningsföretag) som vid larm rycker ut och vidtar de omedelbara åtgärder som krävs i den aktuella situationen.

Problem med larmteknik som framkallar obefogade larm måste snabbt och omsorgsfullt följas upp, så att inte systemets trovärdighet äventyras och onödiga kostnader uppstår.

* Inbrottsskydd

Målet är att minska antalet inbrott i kommunens anläggningar. Detta skall ske med

förebyggande arbete och tekniska säkerhets-system. Skulle ändå inbrott ske är målsättningen att snabbt upptäcka händelsen för att begränsa skadorna. Larm kan aldrig förhindra ett angrepp; det kan dock ge tidig signal till larmcentral som ordnar utryckning.

Kraven på skydd varierar med värdet på den egendom som skall skyddas. Kraven bör därför indelas i skyddsklasser; Skyddsklass 1 för verksamhet med låg känslighet eller icke stöldbegärlig egendom, Skyddsklass 2 för känslig verksamhet och mindre stöldbegärlig egendom och Skyddsklass 3 för känslig verksamhet eller stöldbegärlig egendom.

Riskanalysen skall ge underlag för att fastställa skyddsklass och val av åtgärd.

Anläggningar i skyddsklass 3 skall alltid skyddas med godkända larm uppkopplade till larmcentral.

Planering och disponering av lokaler bör ske på sådant sätt att stöldbegärlig utrustning kan placeras eller förvaras i särskilda skydds- eller larmsektioner.

Materiel som kan tänkas komma till användning vid inbrott skall förvaras inlåsta i utrymmen med hög säkerhet.

Slöjdsalar och verkstäder kräver speciella insatser ur säkerhetssynpunkt med tanke på att där förvaras brandfarliga vätskor, som kan komma till obehörig användning och skade-görelse.

Stöldbegärlig egendom skall inventarieför-tecknas och märkas för att försvåra avyttrande och underlätta identifiering.

* **Brandskydd**

Målsättningen är att brandskyddet skall hålla lägst den nivå som överensstämmer med kraven i PBL och räddningstjänstlagen. För att begränsa skadeverkningar av bränder skall större fastigheter brandsektioneras. Största tillåtna brandcell skall uppgå till 600 kvm. Målsättningen är att kommunens fastigheter med en bruttoarea överstigande 600 kvm skall förses med automatiskt brandlarm.

Föreskriven brandsläckningsmateriel skall kontrolleras fortlöpande av brandskyddsombudet. Årlig kontroll skall ske av utrymningsplaner samt anställdas kunskaper om arbetsplatsens brandskydd.

Räddningstjänsten konsulteras för råd och utbildning samt utrymningsövning.

* **Upphandling av tekniska säkerhets-system och bevakning**

Upphandling av tekniska säkerhetssystem och bevakning skall som regel föregås av en övergripande riskanalys för fastställande av de säkerhetskrav som skall utgöra grund för val av åtgärder och teknik.

Kommunens inköpsavdelning biträder med utformning av förfrågningsunderlag och in-hämtande av offerter.

Nedanstående åtgärder skall ingå i rutin för upphandling av säkerhetssystem.

A. Genom riskanalys klarlägga de hot och risker som föreligger mot den aktuella verksamheten. Fastställa skyddsnivå.

B. I avtal mellan fastighetsägare och brukare klarlägga vem som ytterst avgör systemets slutliga utformning. Likaså fördelning av investerings-, drift-, underhålls- och larm-kostnader samt ansvar för åtgärds- och bevakningsinstruktioner.

C.1 Förfrågningsunderlag för säkerhetssystem och bevakning omfattande föreskrifter, tekniska beskrivningar och ritningar som utlämnas till anbudsgivare skall kvitteras av mottagaren. Vid utlämnande av anbudsunderlag skall fastställd anbudsavgift vara erlagd. Kvitteringen skall även omfatta det tystnadspliktskrav som är förenat med förfrågningsunderlagets erhållande.

C.2 Återlämnande av anbudsunderlag från ej antagen anbudsgivare skall ske senast två veckor efter beslut. Anbudsavgift återbetalas vid återlämnandet av förfrågningsunderlag.

C.3 Entreprenör som ej fullföljer erhållet uppdrag skall återlämna allt underlag som ingår i entreprenaden.

C.4 Entreprenören skall i entreprenadkontraktet, enligt kvitterad överenskommelse förbinda sig att mottaga, hantera och förvara underlag för entreprenadens genomförande så att obehörig insyn förhindras. Den kvitterade överenskommelsen skall även innefatta det tystnadspliktskrav som är förenat med entreprenadens genomförande och avslutande.

C.5 Efter entreprenadens genomförande och godkänd slutbesiktning skall allt underlag

återlämnas till uppdragsgivaren samt påminnelse om tystnadsplikten kvitteras.

C.6 För att säkerställa sekretessvärdet på anbudsinfordran och säkerhetssystemet skall säkerhetsentreprenaden vid general- eller totalentreprenad handläggas som sidos-entreprenad.

2.7 Informationssäkerhet

2.7.1 Allmänt

Informationssäkerhet; ett samlat begrepp för åtgärder i syfte att hantera och skydda information/data på ett säkert och tillförlitligt sätt med hänsyn till dess känslighet och värde.

Detta gäller oavsett informationsbärare, t ex ADB-media, papper, video, telefon eller fax.

För säkerhet i ADB/system gäller särskilda av kommunfullmäktige (Kf 1994-03-24, § 99) antagna grundläggande riktlinjer.

För att förebygga och begränsa negativa konsekvenser av olika störningar skall säkerhetsarbetet bedrivas kontinuerligt i samband med utveckling, drift och förvaltning av ADB-system.

All information i kommunens administration har inte samma värde ur säkerhetssynpunkt. För att hålla rätt skyddsnivå krävs att förvaltningarna klassificerar informationen med hänsyn till känslighet och värde.

Känslig eller sekretesskyddad information skall handhas på ett ur säkerhetssynpunkt betryggande sätt.

Förvaring, kopiering, utlåning, spridning, arkivering och makulering av information skall följa inom området gällande lagar, förordningar och givna instruktioner.

Inom området informationssäkerhet skall särskilt uppmärksammas de risker som medföljer ett ökad beroende av datoriserad hantering av information. Detta gäller såväl i kommunens interna informationssystem som överföring eller kommunikation med externa system.

2.7.2 Ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens säkerhetsfrågor. Detta gäller då även hantering av information.

Det operativa ansvaret för säker informationshantering ligger ute i kommunens linjeorganisation. Varje nämnd/styrelse och förvaltnings- eller företagsledning ansvarar för säkerhetsarbetet inom den egna organisationen och sina verksamhetsområden.

Vid varje förvaltning/företag skall det vara utsedd en ansvarig samordnare av ADB-säkerhetsfrågor.

2.8 Avbrottsplanering

I en trängd ekonomi blir störningar och avbrott i en verksamhet allt mer kännbara. För att minska skador och konsekvenserna vid avbrott eller negativa händelser krävs viss handlingsberedskap.

I samband med riskanalyser skall alltid bedömning ske av konsekvenserna vid kortare eller längre avbrott i en verksamhet. Om konsekvenserna inte är försumbara skall avbrottsplan upprättas. Med avbrottsplanering avses planering av åtgärder mot störningar eller avbrott som inte kan bemästras med verksamhetens normala rutiner och resurser. Exempel på avbrott kan vara: brand, el-, tele- och vattenbortfall, snöoväder, inbrott, epidemier etc.

2.9 Skaderapportering

En noggrann rapportering och uppföljning av inträffade skador och händelser ger det bästa underlaget för att följa upp och åtgärda risker i verksamheten och klarlägga behovet av skadeförebyggande och skadebegränsande åtgärder samt försäkringsskydd

Kommunen har sedan 1989 rutiner för skaderapportering. Det är nu viktigt att denna rapportering fortsätter och utvecklas till det instrument den bör vara i arbetet att minska sårbarheten i kommunens verksamheter.

2.10 Försäkringar

Försäkringar skall skydda kommunen från stora oförutsedda kostnader om allvarlig skada inträffar. I kommunens försäkringsstrategi regleras försäkringarnas omfattning, självrisknivåer och former för intern riskfinansiering.

Respektive förvaltning/företag är ansvarig att inom sitt verksamhetsområde å jourhålla

och rapportera underlag för kommunens försäkringsskydd.

För att nå bästa effekt av försäkringsverksamheten skall central upphandling tillämpas. Detta sker genom stadskontorets och säkerhetsrådets försorg på uppdrag av kommunstyrelsen. Förutsättningar och förhållanden för varje förvaltning och företag inom koncernen Jönköpings kommun skall beaktas vid upphandling och tecknande av försäkringsavtal. Bästa möjliga koncernnytta skall dock alltid eftersträvas.

3 SKYDD MOT OLYCKOR OCH ALLVARLIGA STÖRNINGAR

3.1 Lagstiftningen

Den 1 januari 1996 infördes en lagskärpning i plan- och bygglagen när det gäller planeringen. Enligt 4 kap 1§ PBL skall översiktsplanen bl a redovisa de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden. Bland konsekvenserna ingår en bedömning av risker.

En miljökonsekvensbeskrivning enligt 5 kap lagen om hushållning med naturresurser skall upprättas om detaljplanen innebär betydande påverkan på bl a miljön och hälsan.

3.2 Allmänt

Kommunen skall bedriva ett förebyggande arbete för att minimera risken för allvarliga störningar och stora olyckor inom kommunens geografiska område.

Målet är att minska samhällets sårbarhet och skapa en säker och trygg kommun att verka och bo i.

Resultatet av det här arbetet ska vara förslag till åtgärder för att förebygga att olyckor inträffar, och om det händer, begränsa skadorna. Det innebär också att förbereda reservmöjligheter för samhällsviktiga funktioner.

Ett viktigt resultat av detta säkerhetsarbete är att ge underlag för arbetet med översikts-

2.11 Ekonomisk säkerhet

För att tillvarata den ekonomiska säkerheten inom Jönköpings kommun avseende ekonomisk administration, upphandling och försäljning förutsätts att etablerade resurser genom definierat ansvar verkar enligt säkerhetspolicyns intentioner.

plan och detaljplaner i samhällsplaneringen så att bebyggelse och verksamheter inte byggs ut där det är olämpligt ur risk- och säkerhetssynpunkt.

Säkerhetsarbetet skall också ge underlag till och förutsättningar för kommunens räddningsplan.

För att bevaka riskfrågorna inom främst planering och byggande finns sedan 1993 en "RISKGRUPP" som är underställd Stadsbyggnadsnämnden.

3.3 Ansvar

För utvecklingen inom kommunen som helhet skall översiktsplaner belysa de riskfaktorer som behöver beaktas. Översiktsplanen antas av kommunfullmäktige.

Respektive nämnd, styrelse, företagsstyrelse skall för egen verksamhet genomföra riskanalyser och de säkerhetsåtgärder som krävs för att uppnå godtagbar säkerhet. Detta gäller såväl för freds- som kris- / krigssituationer.

Samråd bör alltid ske i dessa frågor med kommunens beredskapssamordnare.

4 CIVILT FÖRSVAR

RÄDDNINGSTJÄNST OCH BEFOLKNINGSKYDD

4.1 Lagar och förordningar

Lagen om civilt försvar gäller kommuner, landsting och kyrkliga kommuner. Lagen innehåller också bestämmelser om hemskydd, verkskydd och befolkningsskydd.

Räddningstjänstens verksamhet regleras enligt räddningstjänstlag med tillhörande räddningstjänstförordning.

Kommunstyrelsen är högsta totalförsvarsmyndighet på lokal nivå.

4.2 Räddningstjänst i fred

Räddningstjänsten har till uppgift att vid brand, oljeutflöde, ras, översvämning eller annat nödläge avvärja eller begränsa skada på människor, egendom och miljö samt genom brandsyn och annan förebyggande verksamhet minska risken för skada av brand. Dessutom inom Jönköpings kommun svara för sjöräddning på Vättern enligt avtal med Sjöfartsverket, samt biträda kustbevakningen med miljöräddning i Vättern.

4.3 Beredskapsplanering

Kommunstyrelsen har inom kommunen ansvar för att beredskapsförberedelserna får en enhetlig inriktning och genomförs på ett ändamålsenligt sätt. Kommunstyrelsen har därför att sätta mål för arbetet och ge riktlinjer.

Det måste finnas en nära koppling mellan samhällsplanering och beredskapsplanläggning eftersom kommunens förmåga att möta fredstida störningar är grundläggande för möjligheterna att verka under beredskap och krig. Låg inre säkerhet försvagar den yttre säkerheten. Jönköpings kommun skall vinnlägga sig om att i såväl löpande verksamhet som långsiktig planering ta hänsyn till beredskapssituationer och kris-/ krigslägen.

Åtgärder för att skapa förmåga att verka

under svåra förhållanden har även betydelse vid fredstida störningar och olyckor.

Ett övergripande mål är att skapa ett robust samhälle såväl i fred som under beredskap och i krig. Därför är det viktigt att beredskaps-hänsyn kommer in tidigt i samhällsplanering och samhällsutveckling, för detta krävs en medvetenhet på alla nivåer.

BIS definieras som beredskapshänsyn i samhällsutvecklingen. Under detta paraplybegrepp bör det finnas undergrupper inriktade på olika områden såsom

- fysisk planering
- tekniska system
- byggnadsplanering
- försörjningsfrågor

4.4 Civilberedskap

4.4.1 Befolkningsskydd

Med befolkningsskydd avses åtgärder för att skydda befolkningen och civil egendom från krigets verkningar. Sådana åtgärder är:

- utrymning och inkvartering
- tillhandahållande och iordningsställande av skyddsrum och skyddade utrymmen
- tillhandahållande av andningsskydd
- mörkläggnings
- information om självskydd
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamheter skall kunna bedrivas.

Kommunens beredskapsförberedelse skall ha som utgångspunkt att trygga en förmåga att tilldodose grundläggande behov för nationens eller individens överlevnad.

Förberedelserna skall inriktas mot att med hög säkerhet kunna upprätthålla nivåer som i det fredstida samhället skulle anses vara oacceptabelt låga, men som är grundläggande för individens och samhällets överlevnad.

Vid planering av skydd mot *strategiskt överfall* (SÖ) måste beaktas vilket syfte an-

griparen har med överfallet, nämligen att sprida skräck och missmod för att snabbt och kostnadseffektivt bryta medborgarnas försvarsvilja och därmed landets försvarsförmåga. På den lokala nivån har samhällsorganens uppträdande och förmåga stor betydelse.

4.4.2 Ansvar vid höjd beredskap / krissituation

Kommunen skall i huvudsak kunna svara för sina normala samhällsviktiga verksamheter även under svåra förhållanden som t ex vid fredskriser eller strategiskt överfall (SÖ).

Den förmågan skall främst bygga på en väl utbildad och övad fredsorganisation samt reserver som är tillgängliga redan i fred.

Här gäller att kommunens förvaltningar och företag redan i den fredstida organisationen har inbyggd hög säkerhet i de samhällsviktiga funktionerna.

Kommunen skall efter en kompletteringsperiod kunna möta / motstå effekterna av ett angrepp på Sverige över kust- eller landgräns.

4.4.3 Räddningstjänst under höjd beredskap

Som planeringsgrund för dimensionering av räddningstjänsten under höjd beredskap i kommunen kommer bli begreppen skadeplats och typskada att finnas.

Typskadans konsekvenser i lokalsamhället för andra verksamheter än räddningstjänst kan tänkas vara följande:

- skador på känsliga objekt eller verksamheter i typskadans närhet
- fönsterkrossning ca 500-1000 m från skadeplatsen
- avbrott på ledningar för vatten, avlopp, el, fjärrvärme, tele
- skadade och dödade
- avspärningar och trafikomläggningar
- hemlösa
- miljökonsekvenser
- ryktesspridning.

Samtliga kommunala verksamheter måste ta hänsyn till ovanstående typskador i sin beredskapsplanering och vidta sådana åtgärder att de kan bedriva sin verksamhet på en för kommuninnevånarna acceptabel nivå om en större skadehändelse inträffar.

5 INFORMATION OCH UTBILDNING

För att säkerhetsfrågorna skall få önskvärd genomslagskraft krävs att personalen har baskunskaper i dessa frågor. Detta uppnås främst genom utbildning och information om mål och metoder för säkerhetsarbetet. Här ingår även särskild utbildning/information i t ex brandskydd, ADB-säkerhet etc.

Målet är att i all internutbildning skall säkerhetsfrågor ingå som en integrerad del. Det ingår i den verksamhetsansvariges roll att se till att anställda har för sina arbetsuppgifter och arbetsplats relevant utbildning inom säkerhetsområdet.

6 LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

Säkerhetsarbetet skall i alla avseenden bedrivas utifrån de lagar, förordningar och bestämmelser som reglerar den kommunala verksamheten inom förvaltningar, företag och stiftelser.

I de fall tveksamhet råder beträffande tillämpning av lag eller förordning skall samråd sökas med kommunens stadsjurist eller säkerhetschef.

Exempel på lagar och förordningar som styr säkerhetsarbetet inkl datasäkerhet:

- Tryckfrihetsförordningen
- Sekretesslagen
- Sekretessförordningen
- Säkerhetsskyddslagen
- Datalagen
- Dataförordningen
- Arkivlagen
- Lag om skydd för landskapsinformation
- Larmlagen
- Upphovsrättslagen
- Lagen om skydd för företagshemligheter
- Arbetsmiljölagen
- Miljöskyddslagen
- Räddningstjänstlagen
- Lag om ändring i räddningstjänstlagen
- Lag om civilt försvar
- Lagen om totalförsvarsplikt
- Hälsoskyddslagen
- Plan- och bygglagen

7 INSTRUKTIONER OCH STANDARDS

För att ansvariga för olika delverksamheter skall kunna ta sitt säkerhetsansvar krävs ett regelverk i form av instruktioner och standards. Förvaltningschef/VD har att fastställa, revidera och aktualisera dessa verksamhetsspecifika regelverk när behov är påkallat.

Med instruktion förstås en beskrivning av de metoder och tekniker som är nödvändiga för att nå målet med säkerhetsarbetet.

Med standards förstås ett sådant krav på materiel, prestanda, personal eller procedurer som anses nödvändigt, för att upprätthålla en för verksamheten definierad säker skyddsnivå.